ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МИСТЕЦТВ ІМЕНІ І. П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДОЛОГІЯ ІСТОРИЧНОГО МУЗИКОЗНАВСТВА ТА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ МУЗИЧНО-ІСТОРИЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ЗВО

(фахова профілізація «Музикознавство»)

Спеціальність		В5 Музичне мистецтво
Галузь знань		В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Ступінь вищої освіти		Магістр
Освітньо-професійна програма		Музичне мистецтво
Курс		1 – 2
Семестр		1 – 3
Обсяг дисципліни (години / кредити ЄКТС)		270 годин / 9 кредитів ЄКТС
Статус дисципліни (обов'язкова / вибіркова)		Обов'язкова
Мова викладання		Українська
Інформація про викладача	**Прізвище, ім'я, ім'я по батькові**	Рощенко Олена Георгіївна
	Науковий ступінь, вчене / почесне звання	Доктор мистецтвознавства, професор, академік Національної академії наук вищої освіти України
	Посада	Професор кафедри історії української та зарубіжної музики
	Профіль викладача e-mail	https://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/history-of-ukrainian-and-foreign-music/Roshchenko.pdf elena.roshenko@gmail.com
Анотація		Навчальна дисципліна спрямована на підготовку висококваліфікованих фахівців-музикознавців, що передбачає теоретичну і практичну підготовку до написання магістерської роботи та подальшої викладацької праці у ЗВО. Зміст дисципліни охоплює методологічні засади історичного музикознавства, принципи обґрунтованого вибору методологічних засад відповідно до наукової теми, особливості їх застосування на різних етапах наукового дослідження, а

	також методику викладання музично-історичних дисциплін у ЗВО.
Мета дисципліни	Підготовка висококваліфікованих фахівців-музикознавців, які володіють теоретичними і практичними основами написання наукової роботи та викладання навчальних дисциплін у ЗВО, мають ґрунтовні професійні навички, теоретичні знання і практичний досвід, необхідний для самостійної професійної діяльності; надання магістрантам необхідного підґрунтя для написання кваліфікаційної наукової роботи на основі використання методологічних засад історичного музикознавства; формування вміння обґрунтовано обирати доцільні для розробки відповідної наукової теми методологічні засади, користуватися ними як у масштабах цілісного дослідження, так і на окремих його етапах; знаходити системні зв'язки між методами як елементами методологічної системи історичного музикознавства; формування методичних умінь, необхідних для викладання музично-історичних дисциплін у ЗВО.
Програмні результати навчання	**РН1.** Володіти професійними навичками виконавської (диригентської), творчої та педагогічної діяльності. **РН4.** Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків. **РН6.** Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій. **РН7.** Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом. **РН8.** Здійснювати викладання гри на інструменті / вокалу / диригування / теорії, історії музики / композиції з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувача.
Загальні компетентності	**ЗК2**.Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. **ЗК3**. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. **ЗК4**. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. **ЗК5.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
Спеціальні (фахові) компетентності	**СК3.** Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по створенню / інтерпретації / аранжуванню та перекладу музики. **СК5.** Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації. **СК6.** Здатність викладати спеціальні дисципліни в закладах освіти з урахуванням цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.

Зміст навчальної дисципліни	Тематика занять з дисципліни, що пропонуються до вивчення під час занять: **Тема 1.** Інтегративна сутність навчальної дисципліни «*Методологія історичного музикознавства»*. **Тема 2.** Історичне музикознавство в системі наукового знання. **Тема 3.** Структура історичного музикознавства. **Тема 4.** Методологія історичного музикознавства і її структура. **Тема 5.** Методологічні засади історії музики як полідисциплінарної науки. **Тема 6.** Етапи становлення історичного мислення в європейському музикознавстві. **Тема 7.** Принцип розподілу музикознавства на теоретичну і історичну галузі (за концепцією Гвідо Адлера). **Тема 8.** Історичне музикознавство межі XX – XXI століть. **Тема 9.** Процесуальність як поняття і закономірність розвитку музичного мистецтва в історичному музикознавстві кінця XX – XXI століть. **Тема 10.** Багатовимірність функцій і системність організації принципу історизму в музикознавстві**.** **Тема 11.** Історичний метод у теоретичному музикознавстві. **Тема 12.** Принцип історизму як наукова парадигма музикознавства. **Тема 13.** Історіографія як наука і історіографічний метод дослідження в історичному музикознавстві. Музична історіографія як передумова пізнання історії музики. **Тема 14.** Стиль і жанр як категорії історичного музикознавства. **Тема 15.** Специфіка біографічного (біографічно-функціонального) методу в історичному музикознавстві. Інтелектуальна біографія. **Тема 16.** Розробка періодизації творчого шляху митця як наукове завдання музикознавчого монографічного дослідження. **Тема 17.** Предмет і завдання навчальних дисциплін музично-історичного циклу. **Тема 18.** Основи сучасної методики викладання музично-історичних дисциплін. **Тема 19.** Створення «ефекту присутності» у процесі викладання дисциплін музично-історичного циклу. **Тема 20.** Шляхи оформлення навчального матеріалу дисциплін музично-історичного циклу. **Тема 21.** Міжпредметні зв’язки між циклами музично-історичних і музично-теоретичних дисциплін. **Тема 22.** Парадоксалізація викладання навчального матеріалу як засіб активації уваги здобувачів вищої освіти.

	Тема 23. Інтеграція методів навчання як засіб оволодіння увагою здобувачів вищої освіти. **Тема 24.** Проблемний метод викладання та формування проблемної ситуації в педагогічній діяльності здобувачів вищої освіти під час викладання музично-історичних дисциплін. **Тема 25.** Конкурентне навчання як інноваційна технологія сучасного освітнього процесу та специфіка його використання в процесі викладання циклу музично-історичних дисциплін. **Тема 26.** Активні/інтерактивні методи навчання у сучасній вищій освіті. Завдання діалогічного спілкування під час аудиторних занять. **Тема 27**. Положення контекстного навчання та особливості його застосування у процесі навчання здобувачів вищої освіти. **Тема 28.** Частково-пошуковий (евристичний) метод як спосіб організації пізнавальної діяльності у процесі вивчення дисциплін музично-історичного курсу. **Тема 29.** Сутність дослідницького методу навчання у сучасній музичній освіті. **Тема 30.** Стиль викладання і поведінки викладача: колегіальність і співробітництво.
Види занять	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота.
Методи навчання	Проблемно-пошукоі методи: проблемний виклад; евристичний метод (постановка запитань, які підводять студентів до самостійного висновку); дослідницький метод (залучення студентів до аналізу матеріалу, висунення й перевірки гіпотез); репродуктивний метод (відтворення опрацьованого матеріалу); частково-пошуковий; дослідницький; дискусійний метод; дебати; «круглий стіл»; рольова гра; презентаційний метод; взаємне рецензування / peer review.
Форми, методи та критерії оцінювання	Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС відповідно до Положення про організацію та проведення поточного та семестрового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти. **1, 2 семестри** **Поточний контроль**: опитування (усне, письмове), відповіді здобувачів на практичних заняттях (письмові контрольні роботи); тести і творчі роботи, усний/письмовий переклад іншомовних наукових матеріалів, (за обраною проблемою, дотичною до теми кваліфікаційної праці здобувача освіти), розробка методичних матеріалів. **Семестровий контроль (max 100 балів):** залік за результатами накопичення балів за поточну роботу протягом семестру. **3 семестр** **Поточний контроль (max 60 балів):** опитування

	(усне, письмове), відповіді здобувачів на практичних заняттях (письмові контрольні роботи); тести і творчі роботи, усний/письмовий переклад іншомовних наукових матеріалів, (за обраною проблемою, дотичною до теми кваліфікаційної праці здобувача освіти), розробка методичних матеріалів. **Семестровий контроль (max 40 балів):** екзамен у письмовій формі. Умовою допуску до семестрового контролю є виконання програми освітнього компонента й отримання за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 20 балів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60. Із критеріями оцінювання навчальних досягнень здобувачів поточного та семестрового контролю і послідовністю накопичення балів студентів ознайомлюють на першому аудиторному занятті та за посиланням https://docs.google.com/document/d/1R2aAM31FHxEXUpOPzKGFddDOW1AI9Vhh/edit?usp=sharing&ouid=106463741543515470211&rtpof=true&sd=true
Особливості та політики дисципліни	Під час вивчення навчальної дисципліни викладач та здобувачі освіти комунікують завдяки таким засобам, як Moodle, Google Meet (відеотелефонний зв'язок), ZOOM (відеоконференція), листування через e-mail, посилання на google диск, Messenger, документи Google (онлайн-текстовий редактор). Від студентів очікується регулярне відвідування усіх занять згідно з розкладом. Порядок повторного проходження контрольних заходів та ліквідації академічної заборгованості визначено Положенням про організацію та проведення поточного та семестрового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти. Необхідною вимогою під час навчання є дотримання академічної доброчесності. В Університеті панують взаємоповага, шанобливість, чесність.
Рекомендовані джерела інформації	Гнатишин, О. (2018). *Історичний вимір українських музично-теоретичних концепцій*. Видавництво Львівської політехніки. Зінькевич, О. С. (2009). Логіка художнього процесу як історико-методологічна проблема. *Ставропігійські філософські студії: Збірник наукових статей*, 3, 45–56. Кияновська, Л. (2021). Онлайн-викладання музично-історичних дисциплін: Проблеми і переваги. У *Актуальні питання викладання музично-теоретичних та музично-історичних дисциплін: Тези і статті* (с. 78–81). Львівська національна музична академія імені М. В. Лисенка.

	Коменда, О. І. (2020). *Універсальна творча особистість в українській музичній культурі* [Автореферат дисертації доктора мистецтвознавства]. Київ. Копиця, М. (2002). Питання джерелознавства XX століття у світлі ідей музичної україністики І. Ф. Ляшенка. *Культурологічні проблеми української музики: Науковий вісник НМАУ імені П. І. Чайковського*, 16, 49–52. Котляревський, І. А. (2000). Парадигматичні аспекти розвитку понятійного апарату музикознавства. *Науковий вісник НМАУ імені П. І. Чайковського*, 7, 31–33. Савицька, Н. В. (2010). *Вікові аспекти композиторської життєтворчості* [Автореферат дисертації доктора мистецтвознавства]. Київ. Самойленко, О. (2003). Інтердисциплінарні тенденції сучасного музикознавства. *Науковий вісник НМАУ імені П. І. Чайковського*, 29, 64–79. Чекан, Ю. І. (2010). *Інтонаційний образ світу як категорія музикознавства* [Автореферат дисертації доктора мистецтвознавства]. Національна музична академія України імені П. І. Чайковського.

Силабус розроблено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Методологія історичного музикознавства та методика викладання музично-історичних дисциплін у ЗВО», затвердженої науково-методичною радою Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського, протокол № 9 від 26 червня 2025 року.